

Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Ιωάννης Κουτελέκος

Καθηγητής Εφαρμογών, Τμήμα Νοσηλευτικής Α, ΤΕΙ Αθήνας

Η ασφάλεια των ασθενών αποτελεί σημαντική παράμετρο της παροχής ποιοτικής φροντίδας. Οι κύριοι άξονες δράσης της ποιότητας στο νοσοκομειακό περιβάλλον αφορούν την ασφάλεια των ασθενών, το περιβάλλον φροντίδας και τη διαχείριση των κινδύνων και των λαθών.¹⁻³

Στις αναπτυγμένες χώρες ένας στους δέκα πάσχοντες βλάπτεται κατά τη διάρκεια της νοσοκομειακής νοσηλείας τους ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες ο κίνδυνος αυτός είναι τουλάχιστον 20 φορές υψηλότερος. Αξιολογείται ότι το 8-12% των νοσηλευόμενων ασθενών στην Ευρώπη είναι θύματα ανεπιθύμητων συμβαμάτων κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους, που οφείλονται κυρίως σε λοιμώξεις, σε εσφαλμένη φαρμακευτική αγωγή, σε χειρουργικά και διαγνωστικά σφάλματα, σε ελαττωματικές ιατρικές συσκευές, σε αδράνεια μετά από εργαστηριακές αναλύσεις.¹

Τα λάθη από συμβάματα, γνωστά ως μικρές «τρύπες», οφείλονται σε κακό σχεδιασμό, στη μη τήρηση διαδικασιών, στον τρόπο λήψης αποφάσεων, στην ελλιπή εκπαίδευση, στους περιορισμένους πόρους κ.ά. Αυτές οι «τρύπες» είναι γνωστές ως «λανθάνουσες συνθήκες». Όταν αυτές οι λανθάνουσες συνθήκες ευθυγραμμιστούν σε διαδοχικά επίπεδα άμυνας τότε δημιουργείται ένα ανοιχτό παράθυρο για να

υπάρξουν συμβάματα και λάθη στον ασθενή. Οι λανθάνουσες συνθήκες αυξάνουν την πιθανότητα οι επαγγελματίες υγείας να πραγματοποιήσουν «ενεργά σφάλματα» κατά την παροχή υπηρεσιών στους ασθενείς. Η αναφερόμενη επίσης «συστημική» θεώρηση του ιατρικού λάθους αποτελεί μία παραγνωρισμένη και υποεκτιμημένη πλευρά των ιατρικών λαθών. Έτσι η συστημική αντίδραση ενός οργανισμού συνδέεται άμεσα με την εμφάνιση συνθηκών «μειωμένης αντίδρασης» στα πιθανά λάθη, που είναι βέβαιο ότι μπορούν να εμφανισθούν σε κάποιο επίπεδο λειτουργίας του συστήματος.⁴⁻⁵

Η έλλειψη νοσηλευτών σε συνάρτηση με το επίπεδο εκπαίδευσής θεωρούνται ως οι σημαντικές παράμετροι που ευθύνονται για την ασφάλεια και τη θνησιμότητα των ασθενών στα νοσοκομεία. Οι νοσηλευτές λοιπόν έχουν την κύρια ευθύνη για την πρόληψη των ανεπιθύμητων συμβαμάτων των ασθενών στο νοσοκομείο.⁶

Για αυτό το λόγο καλό είναι να υπάρχουν εγχειρίδια καθοδήγησης, που θα πρέπει οι προϊστάμενοι να εφαρμόζουν για θέματα ασφάλειας και να δημιουργούν κλίμα ανταλλαγής εμπειριών.⁷

Στην Ελλάδα όσον αφορά την ασφάλεια των χειρουργημένων ασθενών εφαρμόζεται

ύστερα από ενέργειες του Συλλόγου Διπλωματούχων Νοσηλευτών χειρουργείου ΣΥ.Δ.ΝΟ.Χ το [Εγχειρίδιο Εφαρμογής της Λίστας Ελέγχου για την Ασφάλεια στις Χειρουργικές Επεμβάσεις](#) που καθιέρωσε ο Παγκόσμιος οργανισμός υγείας (Π.Ο.Υ) στο πρόγραμμα Safe surgery saves lives, με σκοπό να βελτιώσει την ασφάλεια της

περιεγχειρητικής φροντίδας μειώνοντας τη πιθανότητα των περιεγχειρητικών λαθών.⁸

Συμπερασματικά είναι φανερό ότι η ασφάλεια των ασθενών αποτελεί σημαντικό και ειδικό μέρος της εκπαίδευσης όλων των επαγγελματιών υγείας, ώστε να βελτιωθεί και να εξασφαλιστεί η ποιότητα στο σύστημα υγείας.⁷

Βιβλιογραφία

1. Διαδικτυακή σελίδα: Ευρωπαϊκή επιτροπή http://ec.europa.eu/health/patient_safety/policy/index_el.htm. Ημερομηνία πρόσβασης 12/2/2013.
2. Ραφτόπουλος, Β. Τα θέλω και τα μπορώ της ποιότητας στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας : οργάνωση και διοίκηση υπηρεσιών φροντίδας υγείας. Εκδ., ιδίου, Λευκωσία, 2009.
3. Ραφτόπουλος Β. Ωφέλειν ή μη Βλάβειν: Ασφαλή Περιβάλλοντα Εργασίας και Ποιότητα Φροντίδας. Νοσηλευτική, 2007;46 (2):167-8.
4. Διαδικτυακή σελίδα: NHS: Walk Rounds, 2009. Making the safety of patients everyone's highest priority. Implementing Human Factor in Healthcare: Available <http://www.patientsafetyfirst.nhs.uk/> Ημερομηνία πρόσβασης 13/2/2013.
5. Κεραμάρης ΝΧ. 2008. Επιδημιολογία και Επιστημολογία των Ιατρικών Λαθών. Available <http://www.medtime.gr/content/view/171/49/> Ημερομηνία πρόσβασης 25/11/2010.
6. Aiken, LH Clarke, SP Cheung, RB Sloane, DM Silber, JH .Educational Levels of Hospital Nurses and Surgical Patient Mortality, JAMA, 2003; 290(12):1617-1623.
7. El-Jardali, F Dimassi, H Jamal, D Jaafar, M Hemadeh, N . Predictors and outcomes of patient safety culture in hospitals, BMC Health Serv Res. 2011;24:11-45.
8. Διαδικτυακή σελίδα : ΣΥ.Δ.ΝΟ.Χ http://sydnox.gr/articledfiles/downloads/asfali_xeiroyrgiki.pdf. Ημερομηνία πρόσβασης 15/2/2013.